

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@bua.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

De achterkant van de menselijke maat

door Joke van Saane De auteur is hoogleraar Zingeving en leiderschap aan de Universiteit voor Humanistiek in Utrecht. Zij belicht in deze rubriek maatschappelijke verschijnselen door er net wat anders tegen aan te kijken.

De verkiezingsprogramma's weerspiegelen een tijdgeest die hoopvol stemt: opeens gaat het in allerlei toonsoorten over mensen en mensbeelden, over de noodzaak om mensen voorop te zetten in plaats van beleidsnota's en financiële kaders. En die mensen krijgen ook meer smoel dan in de afgelopen jaren. Het gaat niet over mensen in het algemeen, maar over ouderen, jongeren, werkenden, cliënten en patiënten, mensen op de rand van bestaanszekerheid, superrijken. Mensen zijn niet gelijk, en ze staan als burgers weer centraal; hoopvol wel, deze wending naar de menselijke maat.

Deze positieve ontwikkeling is zo nodig en vanzelfsprekend dat we gemakkelijk in de valkuil kunnen stappen van nietszeggend clichématig denken. Dat gebeurt als we vergeten dat het hard werken is om feitelijke mensbeelden boven tafel te krijgen. Het is niet zo moeilijk om te zeggen dat het belangrijk is dat de mens centraal moet staan. Het is echter nog heel iets anders om dat ook echt voor elkaar te krijgen.

De eerste verleiding is om mensen vooral als hulpbehoevend te zien, als burgers die hebben geleden onder bureaucratie en beleidsnota's en weer 'bevrijd' moeten worden. Dat doet geen recht aan het merendeel van de burgers, die veerkracht, weerbaarheid en inventiviteit aan de dag leggen. Het lukt mensen in het algemeen vrij goed om er iets van te maken, zinvolle levens te

leiden en met elkaar in een samenleving te verkeren die veilig en positief is.

De tweede verleiding is om te denken dat het opgelost is door het te benoemen, die menselijke maat. De praktijk is echter veel weerbarstiger en paradoxaler dan dat. Om een paar dilemma's te noemen: de menselijke samenleving drijft op vrijwilligers, die echter steeds schaarser worden en bovendien zelf zorg nodig hebben; iedereen laten participeren in de democratie betekent ook ruimte bieden aan ongemakkelijke of extreme meningen; individuele afwegingen in het sociale domein hangen onherroepelijk samen met rechtsongelijkheid.

De menselijke maat benadrukken is dus niet alleen een kwestie van aandacht voor individuen, maar ook iets wat de samenlevingsstructuren betreft. En het vergt hard werken en nauwgezet onderzoek en beleid om hier de juiste keuzes in te maken. We moeten tijd en geld investeren om te observeren, om uit te proberen, om patronen te achterhalen, om én cijfers met elkaar te vergelijken én in te zoomen op individuele afwegingen. De achterkant van de slogan is ploeteren, mislukken, experimenteren, het goede op het spoor komen, toch een stap verder komen.

Als dat wordt vergeten, zullen we alleen maar het ene cliché inwisselen voor het andere, in plaats van werk te maken van een hedendaagse zorgzame en betekenisvolle samenleving.